

Pályázatok

Pályázatok és apróhirdetések díjszabása: Minden szó egyszeri beiktatása 16, vas-tagon szedett betűkből 32 fillér.

A makói orth. izr. hitközség a metszői állásra pályázatot hirdet. Pályázhat: nős, 35 éven aluli magyar állampolgár.

Családi hírek

(Négy sorig 4 P, azonfelül soronkint 1 P)

Davidovics Cillikét Sátoraljaújhely, eljegyezte Gross Vilmos Gyöngyös-Ecseg.

Izrael Margitkát Dédes, eljegyezte Neuwirth Ferenc Gyöngyös-Nyíregyháza.

Grünsfeld Szerén a pozsonyi hitk. főtitkár leánya, 22-én 1/2-kor tartja esküvőjét a pozsonyi orth. zsinagógában.

Klein Mancika Budapest, Friedmann Lajos Nyíregyháza-Ujpest, f. hó 20-án d. u. 4 órákor tartják esküvőjüket a Kazinczy-templomban.

NYARI LAKODALMAK RENDEZÉSE DEBRECENBEN, Borgida orth. kóser éttermei, Debrecen, Hungária palota.

Menyasszonyi ajándékok, óra és ékszerárúk legmegbízhatóbb vétel és eladási forrása GESTETTNER IMRE, Ujpest, Király-u. 47.

Gleichenberg

fürdőn megnyitotta a „Dreibaum” (Hirschenhauser) orth. kóser pénzió és vendéglő.

Felvilágosítással szolgál: HIRSCHENHAUSER ORTH. ÉTTE-REM, PÁPA.

NIPUS Balatoni Diáküdlő

Tanári vezetés. Héber német társalgás és továbbképzés

Kitűnő orth. kóser ellátás. Mérsékelt árak. Felvilágosítás: Wesselényi u. 2. Telefon: 13-97-44

Apró hirdetések

ELŐKELŐ orth. urileány 70.000 P hozományjal férjhez menne vagyonos, önálló existenciával rendelkező, 30 év körüli vallásos fiatalemberhez.

KERESSEK jul. 15-i belépésre fűszer-gyarmatáru engros-detailista segédet hosszabb vidéki gyakorlattal.

SAMESZ, pénzbeszedő-, hitoktatói állást keres 30 éves nős, orth. intelligens talmudtudós.

FIATAL, rövidáru engros-detail-ban teljesen jártas szombattartó segédet keres: Elfer Izsák, Balassagyarmat.

HAT GYERMEKEMET, 3-12 évesek, kényszerűség folytán kiadnám, orthodox családokhoz, ahol megfelelő vallásos nevelésben részesülhetnek.

LAKÁSSAL rendelkező perfekt szabónó, vallásos, férjhez menne. „30-40 éveshez” jelígelé.

BENŐSÜLHET jóhangú bóchür talmid-chochom v'joré somajim nagyobb hitközségbe, kántor-metszőnek. „Kitantítjuk” jelige.

ORTH. városba keresek hujomnak 2000 P hozományjal bócheret, aki teljes ellátásban részesül, amíg kitanul metszőnek és elhelyezkedik.

NYOMDÁSZ-SEGÉD, papírmeretekben, könyvtérképezésben és gépkezelésben jártas, állást keres. „Kitűnő munkaeö” jelige.

DRÓSEKAT németül, ünnepélyes alkalmaakra (barmiczóvó, chaszene, próba és székfoglaló stb.) 5.50 P előzetes bekiel-dése ellenében, psettít külön díjazás-sal, diszkrétio mellett szállít: Braun Izrael rabbi, Bp., Szövetség-utca 43.

NYOMDÁSZ ben tajró benősülhet. Jelige: „Szakember”.

STREIMLIK dús választékban: Meisels héber könyvkereskedőnél, Rombach-utca 8.

SZIGORUAN szombattartó nyomdász szedőgép-mester, ki a szakmában tökéletesen jártas, több évi segédi gyakorlattal bír, állandó alkalmazást kaphat. Hébert tudó előnyben. Cím kettőslap által a kiadóban.

Ha akarja, hogy gyermeke olcsón s kellemesen nyaraljon küldje velem Dunaföldvára!

Kitűnő levegő. Napi ötszöri étkezés. Szeretetteljes gondozás. Héber oktatás. Orvosi felügyelet. Érdeklődni lehet délutánonként 2 után.

ECKSTEIN WOLF, az orth. gyermekotthon vezetője, Dob-u. 13. II. 3.

GABONASZAKMÁBAN jártas, jobb házból való megbízható fiatalember azonnalra keresek. Fizetés megegyezés szerint. Autóvezetéshez értő előnyben.

TÁRSALKODÓ kerestetik öregúrhoz Pesten, sétára, szórakozásra, tanulásra. Ajánlatokat „intelligens ben tajró legyen” jelígelé továbbít a kiadó.

SCHÜCK orth. fiúinternátus: Bpest, Kertész-utca 32.

Jelígés levelek továbbításához 20 filléres bélyeg mellékelendő.

KERESÜNK orth. kóser háztartáshoz, teljesen megbízható, hosszabb gyakorlattal bíró önálló házvezetőt azonnali belépésre.

PERFEKT szakácsnőt keresek. „Orthodox” jelige.

Jelígés hirdetések feladónak címeit diszkrétioiban tartjuk.

AKODALMAKAT, banketteket a leg-szebb kivitelben, legolcsóbban szervíroz, ujjonnan elegánsan berendezett százerteritkes helyiségében: Klein orth. kóser étterme, Debrecen, Piac-u. 66.

EGÉSZSÉGES, jó levegőjű, nagykiterjedésű kertes villában, szünidőre, valamint télre elvállalnék jesivába ké-szülő ifjakat gemöre-tajszefesz és tnuach tanítására.

FAKERESKEDŐ fiatalembert keresek önálló üzletvezetői állásra, megfelelő esetén csinos fiatal lányhoz benősülésre, komoly jövővel. „Perfekt” jel.

ÜGYES, megbízható tanuló végyeskereskedésemben azonnalra felveszek. Családtagnak tekintetik. Fisch Ábrahám, Nyirábrány.

LIBAZSIR frissen olvasztva, orth. kóser, 5 kg. dobozban, kg-ja 2.40, frankó. Kornhauser, Debrecen, Simonffy-utca 1.

HEIDEN JENŐ OPTIKA - FOTÓ

Budapest, VII., Király-utca 21. szám. Telefon: 1-331-10. Szombaton zárva.

Felélős szerkesztő és kiadótulajdonos: GROSSBERG JENŐ Klein S. nyomda, Bpest, VI. Lovag-u. 14. Telefon: 1-111-95.

אללגעמיינע יידישע צייטונג ביה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította: Groszberg Lipót

Szerkesztőség és kiadóhivatal: BUDAPEST, VI., EÖTVÖS-UTCA 26/C. Telefon: 1-238-08. Csekk számla: 50.791. Egész évre 20 pengő. Külföldre P 25.

Szerkeszti: Groszberg Jenő

Azócska gramofónlemez

Nechemjo könyvében el van mondva, hogy abban az időben a szegény zsidó földműves nép teljesen lerongyolódott, a gazdagabbak felszippantották vagyonukat.

ja ki. Kérlelhetetlen szelektálásra van itt szükség. — A hazai ifjúság elhelyezkedésének kérdésével függ össze az antiszemitizmus kérdése is.

tartja a világháború okának, amíg vég-re a lánca utolsó szeme — a zsidó felé mutat és az összes veszekedő felek ki-jelentik, hogy a zsidó okozott mindent...

Hát valóban olyan egyszerű a dolog, hogy a zsidó fiatalság helyzetét egyszerűen fel kell cserélni a nemzsidó fiatal-ság sorsával? A fent idézett „Atyák mondásaiban” van egy am hoorecz-típus, amelynek a felfogása a társadalmi ügyek-ben ez: „az enyém a tiéd, és a tiéd az enyém”.

Ma, lényegében véve ugyanaz a baj van Magyarországon. Nagy a szegény népnek nyomora, a mindennapi kenyérét nem bírja megszerezni. A még úgy ahogy látszat-existenciával eltengődő kispol-gár kétségbeesetten gondol arra, miképen fogja a gyermekeit elhelyezni.

Látjuk tehát, hogy roppant egyszerű-séggel oldja meg a kérdést — a zsidó-ság áldozatosságával. Az ifjúság rosszul van képezve? Ebből az következnék, hogy szigorúbban kell az iskolában arra ügyelni, hogy az ifjúság tanuljon, ne politizáljon, ne játsszék országlásdit és ne a verekedésben mutassa ki a virtusát.

Olyan ez az eset, mint az egyszeri chevrai sameszjelölt ügye. Fel akarták venni egy kis község chevrajához, igen kis fizetéssel.

Ennek a szellemnek egyik megnyilatko-zásaként kell tekinteni azt a beszédet, amelyet a felsőház hétfői ülésén tartott báró Prónai György, aki a következőket mondotta:

— Túl sok az elhelyezkedést kívánó fiatal-ember s tudásuk, sajnós, rendkívül cse-kély. A középiskolát végzett fiatalembe-rek tudása a legelemibb kritikát sem áll-

hez amelyek fölött szemet kell hunyni, hogy ha a zsidók ellen alkalmazzák.

Pedig a Harmadik Birodalom megmutatta, hogy a zsidók után a katolikusok következnek és így tehát csodálkozunk kell azon, hogy *Keszthelyi* esperes, felsőházi tag, még tovább ment ezen a téren. Ő nemcsak a fiatalok elhelyezkedését véli megoldani azzal, ha a zsidókat kényszerítik keresztény fiatalok elhelyezésére, hanem az egész szociális nyomorúságunkat megoldja ebből az espektusból. Szerinte roppant egyszerű a dolog. Miért mennek ki egyesek és leírva a falu népének nyomorúságát, hirdetik, hogy a nagy földbirtokosok kötelességei vannak a szegény réteggel szemben? Szerinte világos, hogy az ingó-töke keze van benne. A zsidó töke elakarja hártani magáról az adókat és így a nagy földbirtokosok felé irányítja az elkeseredést...

A mezőgazdasági munkások nem élnek embersorban? Itt is a zsidók az okai. Igaz ugyan, hogy a földbirtok nagyrésze nem-zsidók kezében van, de a mezőgazdasági munkások bajait, világos, hogy a zsidó bérlők okozták. Mit kell tehát tenni? Hatósági kormánybiztosokat egyes gazdaságokba, ugyanint Németországban. Szóval, a Harmadik Birodalomban behozott intézkedések a mintakép és ebben a tekintetben nincsenek aggodalmi a katolikus papnak.

Érthetetlen dolog ez! Vagy nagyon is érthető. A métey azonban nem engedi magát megállítani, csak a zsidóknál. Pedig milyen jó volna egy ilyen kormányozható métey, a demagógok számára. Vigasztalódjunk tehát azzal, hogy nagyhangú szavakkal lehet félrevezetni az embereket, de nem a gazdasági törvényeket és az életet. Unalmasak a felsőházban megszólalt régi gramofonlemezek.

HEIDEN JENŐ OPTIKA—FOTÓ

Budapest, VII., Király-utca 21. szám.
Telefon: 1-381-10. Szombaton zárva.

Mátrafüreden

a közismert orth. kóser KLEIN PENZIO ÉS GYERMEKÜDÜLŐ, magas fekvésű villában, folyóvizet szobákkal megnyit.

Prospektust küld:

KLEIN-PENZIO, GYÖNGYÖS.

GROSZ ARNOLD
orth. kóser éttermei
Budapest Hévíz
VII., Dob-u. 9. Agnes villa
Telefon: 135-049. Közvetlen
a fürdőparkban
Olcsó árak, figyelmes kiszolgálás.

Alexander Vilmos:

Jeruzsálemi levél

Jeruzsálem, június 22. (Légipóstan érkezett.) Minden egyéb palesztinai eseményt háttérbe szorít a királyi bizottság hivatalos jelentésének megjelenése iránti feszült várakozás. A sok egymásnak ellentmondó hírek itt szkeptikusan ítélik meg. Ezért a *Zsidó Ujság* június 11-i számában közölt „Szenzációk jelentések az új zsidó államról” c. cikk itt is szenzációként hatott, annál is inkább, mivel a híradás — melyet ugyan a *Zs. U.* az ITA nyomán megcáfolt — népszövetségi forrásra hivatkozott. Ezzel szemben ugyanaznap megjelent hír a palesztinai lapokban, mely szerint arab delegáció járt a palesztinai főbiztosnál, aki a küldöttségnek az ország felosztására vonatkozó kérdésére a köv. kijelentést tette:

— Ezidőszerint a királyi bizottság tagjain kívül senki sem tud semmit a vizsgálat eredményéről. Mindaz, amit az ország kettéosztásáról beszélnek és írnak, nem egyéb, mint találgatás.

A transzjordániai Emir Abdulla, akit a dolog közelebbről érdekel, szintén ilyen értelemben nyilatkozott.

Annai bizonyos, hogy mind az arabok, mind a zsidók — és itt megegyeznek a cionisták és a vallások — erőlesen állást foglalnak az ország kettészakadása ellen. A hírhű zsidóság csak azt a Palesztinát ismerheti el, mely a Tórában többször körül van írva. És Erecz Jiszroel Jeruzsálem nélkül — mint test lélek nélkül — el sem képzelhető! Ilyen körülmények között megnyugtatóan hatott az angol lapok által kolportált miniszteri nyilatkozat, mely szerint „egész biztos, hogy Anglia nem fog vétetni a vállalt mandátum ellen”.

A palesztinai viszonyokra jellemző a köv. jelentéktelen eset. Itt is el lehet mondani, hogy „ágyukból verebreknek.” Tudvalevőleg ugyanis Palesztinában csakis a zsidótlán „Hisztadruth Hoavdim” munkásszervezet által volna szabad munkást fogadni; illetőleg ezt akarja a *Hisztadruth*. Egy kis étkezde, mely családtagok által lesz vezetve, most két leányt fogadott a Hisztadruth megkerülésével, amire a munkásszervezet őrt állított a kis étkezde elé, aki nagy táblával hirdeti, hogy az üzlet bojkott alatt van. Hiába ment a tulajdonos panasza, azt az utasítást kapta, hogy előbb bocsássa el a lányokat, csak azután lehet szó „tárgyalásról”. Így tesznek tönkre kisexistenciákat, hogy ez a itentagadók által álló munkáspárt a hatalmát fenntarthassa!

A nyár beállta óta erősen lábra kapott az utazási láz Palesztina minden társadalmi osztályában. Külföldre, ten-

gerentúra utazik a gazdag, a tisztviselő, a munkás, az egészséges, a beteg. Oly nagy mérveket ölt az utazási láz, hogy a hajótársulatok már hónapokra előre eladták a jegyeiket. A „*Vaad Leumi*” (zsidó nemzeti tanács) legutóbbi ülésében Ben Cz'vi elnök kemény szavakkal ostorozta a tömeges kivándorlást. Az elutazottak számát legalábbis 15.000-re becsülik. Egy „utazó” minimális költsége 20 fontra tehető, ami 300.000 fontot jelent; ha ennek az összegnek csak a fele maradna az országban — fejtegette Ben Cz'vi — akkor is lehetne már a jelenleg uralkodó munkahiánynon munkaalkalmakkal segíteni. Muzgalmat indított tehát, ezen „kivándorlás” megakadályozására...

Egy zsidó felsőházi tag önérzetes beszéde

Vezércikkünkben foglalkozunk két zsidóellenes tendenciájú felsőházi taggal, amelye e héten a felsőházban elhangzott. Ezzel szemben jóleső érzéssel regisztrálhatjuk Láng Lajos beszédét, melyben az önálló existenciák megteremtését, az álszövetkezetek és az egyéző rendszer megszüntetését sürgette.

— Példátlan agitáció folyik — úgy mond — a vallás és töke ellen, alkotmány- és törvényellenes jelszavakkal. Az agitáció mögött mindenütt megtalálható a féktelen egyéni érvényesülés vágya. A kormánynak ügyelnie kell arra, hogy ma az ingó töke ellen izgatnak, holnap esetleg az ingatlanra kerül sor, ma egy felekezetet támadnak, holnap esetleg már az összes pozitív vallások ellen megindul a roham.

— A kormánynak kellene szembezállnia ezzel a féktelen agitációval, amelyet a háta mögött üznek s amelyre azt mondják a szélsőséges izgatók, hogy a kormány kétaréű, mert ezzel az agitációval titokban egyet ért.

Ha akarja, hogy gyermeke olcsón s kellemesen nyaraljon küldje velem Dunaföldvárra!

Kitűnő levegő. Napi ötszöri étkezés. Szeretetteljes gondozás. Héber oktatás. Orvosi felügyelet. Érdeklődni lehet délutánonként 2 után.

ECKSTEIN WOLF, az orth. gyermekotthon vezetője, Dob-u. 13. II. 3.

Nem érdemes otthon főzni!

Izletes négyfogásos menü 1.50, két-személyes 2.20. Hához szállítva. Ételhordót és fizetőpincért felveszek.

ROSENTHAL ORTH. KÓSER
ÉTTERME, VIII., LUJZA-U. 3.

— Telefon: 136-790. —

Éles zsidó tiltakozás a Szentföld felosztása ellen

Jeruzsálem, június 23. Palesztina számos főbbje és a zsidóság több neves vezetőszemélyisége a *Zsidó Távirati Ügymökség* (ITA) útján a következő közös felhívást intézik az össz-zsidósághoz és az egész világhoz:

— Az utolsó órában proklamáljuk a mi hajthatatlan ellenállásunkat minden olyan terv ellen, mely Palesztina felosztását vagy megcsonkítását célozza. Az egész 2000 év alatt, mióta a nagyvilágban szétszórtan él a zsidóság, sohasem adta fel jogait Palesztinára, mint a zsidó őshazára. A zsidóság sohasem fog egy talpalatnyi palesztinai területéről sem lemondani. Unnepélyesen megállapítjuk, hogy zsidóságnak a palesztinai őshazára való joga, annak történelmi határaitól örökös és megmáshíthatatlan és megtagadunk minden hozzájárulást az országnak bármily formában való felosztásához.

A proklamációt aláírták többek között: *Hertzog, Jacob Mèir, Amiel, Uziel, Hoffmann, Schapiro* főbbje, a szefard és jemenita hitközségek vezetői, Kaspi lett konzul, a cionisták és mizrachisták vezetői, számos hitk. elnök és polgármester.

Jeruzsálemből jelentik: A palesztinai sajtó élénken kommentálja *Wauchope* főkormányzó váratlan londoni útját.

A „*Falastin*” című arab lap azt hiszi, hogy a főkormányzónak londoni útja arra vall, hogy az angolok megmáshították az ország kettéosztására vonatkozó tervüket és ehelyett újból a „törvényhozó tanács” gondolata került előtérbe,

ugyanekkor pedig a zsidó bevándorlás és földvásárlás előmozdítására is gondolkodnak. Állítólag olyan fejlődés beindításáról volna szó, amelynek következtében 30 százalékkal növekedne az ország zsidó lakossága. Az „*Adifaa*” című arab lap viszont tudni véli, hogy a főkormányzó szeptemberben lemond eddigi méltóságáról s bevonul a lordok házába. Ez az arab lap is úgy tudja, hogy a királyi bizottság elejtette Palesztina kettéosztásának tervét és az ország kérdéseinek végleges megoldását elhalasztotta. A bizottság széles hatáskörrel rendel-

kező törvényhozó tanács létesítését és a zsidó bevándorlás korlátozását javasolná a kormánynak az „*Adifaa*” értesítése szerint.

Palesztina-vita az alsóházban

Londonból táviratozzák: Az angol alsóház legutóbbi ülésén több interpelláció hangzott el Palesztina ügyében.

Adams képviselő felhívta a kormány figyelmét arra a nagyfokú családott-ságra, amelyet a legutóbb kiutalt certifikátok redukált száma váltott ki a palesztinai zsidókból. Ez a szám — mondotta — semmiképpen sem áll arányban az ország befogadó képességével.

S'mitó-év előtt a Szentföldön

Ha elővesszük a *Kajl Jiszroel* jeruzsálemi lapot, érdekes cikkeket olvashatunk benne. Olyan cikkeket, amelynek az előbbi generációban ismeretlenek voltak. Ki hitte volna, hogy azok a törvények, előírások, amelyek a Misna *Zeróim* rendjében vannak lefektetve, amelyek Erecz Jiszroelre vonatkoznak, időszerűek lesznek még mielőtt a Mosiach eljő. Pedig úgy van. A Szentföld vallásos köreiből tárgyalják a kérdést, hogy az 5698. Rajshasonóval kezdődő év: s'mitó és így tehát készülni kell arra, hogy ezt a Tóra előírásai szerint megtartsák. Szükségesnek tartják tehát, hogy a legfontosabb előírásokat terjesszék a nép között.

Első szabály, hogy minden munka, amely a fa fenntartásához tartozik, meg van engedve. Szabad öntözni mindenféle gyümölcsfát, amennyiben ez az öntözés szükséges ahhoz, hogy a fát megmentse a kiszáradástól vagy a fonynyadástól. Épp úgy szabad köröskörül ásní a fát és az ehhez szükséges teendőket elvégezni. Ellenben nem szabad olyan munkát végezni, amelynek célja a fa termelésének a fokozása. Ha a szükséges munkákat el lehet tolni az 5699. év Rajshasonója utáni, akkor természetesen meg kell tenni. Az a gyü-

amely a munkásbevándorlás szabályozásánál mértékadó.

Gore gyarmatügyi miniszter válaszában kijelentette, hogy nem osztja az interpellációban kifejezésre jutó felfogását, mely szerint a munkásbevándorlási kvóta nem áll arányban az ország befogadó képességével.

Adams: Tudja-e a miniszter, hogy szükséges erők hiányában, ami a bevándorlási kvóta megrövidítésének következménye, komoly elégedetlenség uralkodik Palesztinában?

Gore miniszter: Nem. Én úgy tudom, hogy a zsidók és arabok között egyaránt munkanélküliség van és távolról sem az a helyzet, hogy munkaerők hiányában szenvedne az ország.

mölcs, amely S'vat 15-e után fejlődött, nem adható el. Hogy miképpen kell a közben megnőtt gyümölcsöt bárki használatára szabadnak nyilvánítani, erről a vallási vezetők még informálni fogják a közönséget.

A most kiadott utasítás vonatkozik a zöldségre és az öntözendő mezőkre. Általános szabály, hogy edényekben, amelyekben a növény nem szívhat a talajból (*óciex se'nej nókiu*): szabad bármilyen növényt tenyészteni és ezzel a termékkel lehet kereskedést üzni, de szükséges az előírt „tizedelést” (*maaszér*) elvégezni. Az öntözésre nem szolgáló területet nem szabad bevetni, sem azon ültetni zöldséget. Olyan gabonából, amely Rajshasonó előtt lesz ültetve, szabad a tarlót és a szalmát használni. Részleteket egyébiránt meg kell kérdezni az illetékes szakértőktől.

A s'mitó-mozgalom természetesen óriási feladat elé állítja a szentföldi valláshű réteget. Mindenesetre próbája lesz annak, hogy mit tud az önfeladás és bizalom elvégezni, miképpen tud kitartani a vallásos réteg egy egész éven át, miképpen valósul meg a Tóra szava, hogy a hívőnek nem szabad azt mondani: „Mit eszünk a hetedik évben, hisz nem vetettük és nem gyűjtöttük

Orth. כשר kakaó és csokoládé
a legfinomabb kivitelben.
Keksz, levestészták és ostyaáruk. Diabetikusok részére
„levegő” kenyér. Elsőrendű dessert és különlegességek

WEISZ MÓR
orthodox kóser keksz, kétszersült,
és süteménygyára, Budapest, VII.,
Dob-utca 22. Telefon: 1-423-65

össze a mi termésünket". (Vajkró 25. 20)

Óriási összegek volnának szükségesek a telepések segélyezésére. De remélhető, hogy legalább egy kis töredék megfogja állni a próbát és így példát fog szolgáltatni arra, hogy a Tóra minden egyes betűje érvényes, egyik sem veszítette el időszerűségét. Amint ezt a bölcsünk mondják azzal kapcsolatban, hogy Bölcs Salamon király (S'lamaj Hameleoh) úgy vélte, hogy túlteheti magát a Tóra azon rendelkezésén, hogy a király ne tartson nagy lovasságot („v'la jjarbe laj szuszim") amire odajárult a betű

(a jarbe szóból) az Örökkévaló trónja elé s elpanaszolta a király eljárását. Erre a betű azt a vizsgálatát kapta: ezren és ezren hozzá hasonlók el fognak pusztulni, de egyetlen tórai betű sem fog veszíteni értékéből. Ilyen szempontból nagy érdeklődéssel kell kisérnünk a s'mito megtartására vonatkozó intézkedéseket, melyeknek következtében a szentföldi tudósoknak most rendkívül szorgalommal kell tanulmányozni az erre vonatkozó vallási előírásokat, amelyeknek tanulmányozása eddig nem volt gyakori.

Az Orczy-templom idejéből...

Irja: Löffler Henrik, a bpesti orth. hitk. főtitkára

IV.

Hogy Reb Chájim Szajférnek az előző cikkemben körvonalozott pesti működését kellőképpen méltányolni tudjuk, vissza kell térnünk arra az időszakra, amely a hitközség alakítása és az ő idejetele között elmúlt. Tudni kell, hogy a pesti orthodoxiának nehéz és viszontagságos utat kellett megtennie addig, amíg abba a helyzetbe került, hogy székhelyét az Orczy-házba áthelyezhesse. A tagok szűkölködtek anyagiakban. De annál nagyobb volt bennük a lelkesedés és az áldozatkészség. Jó pár év telt el, míg az orthodox eszme a pesti talajban begyökeresedett és a pesti zsidóság az orthodoxia önállóságát és függetlenségét tudomásul vette.

Az akkori viszonyokat hiven vissza-tükrözteti az a helyzetkép, amelyet a rendelkezésre álló adatok alapján a következőkben összefoglaltam és annak idején a hitközség 50 éves fennállása alkalmából tartott diszközgyűlésen ismerttettem:

— De jure a hitközség 1870-ben indult meg, de facto azonban a hitközség, he-

lyesebben: a pesti zsidó lakosok orthodox érzelmű hiveiből álló tömörülése, már jóval előbb létezett. Ez a tömörülés, miután hatóságilag nem volt elismerve és az egységes pesti zsidó hitközség kebelébe tartozott, tevékenységet csak szűk keretek között fejthetett ki: fenntartott orthodox minjont, valamint két magán-kézben levő, szigorú felügyelet alatt álló mézarszéket és baromfivágohelyet. Az utóbbi két intézményt nagy önfeláldozás árán kezdeményezte és a nagy hitközséggel szemben hosszú éveken át elszánt-sággal és kitartással kellett védelmeznie.

— Az akkori pesti orthodoxiára lehetett alkalmazni Michó próféta hasonlatát (a heti haftorában): „V'hójo s'ériz jáakajv b'kerev ammim rabbim k'tal méész Hasém... — és Jákobnak maradéka olyan lézen a sok nép között, mint a Mindenhatótól való harmat, mint a zápor a füre, mely nem emberben remélkedik és nem bizik embernek fiaiban" .. Pest orthodox zsidó érzelmű hiveit közvetlen az 1868-69-i országos zsidó kongresszus lezajlása előtt ugyanis csak „Já-

kób maradékának" lehetett nevezni. Pest nagy zsidó tömege szabadabb vallási fel-fogást vallott és követett; míg a szigorú vallásos életmódot folytató hivek csupán elenyésző töredéket alkottak.

— Ismeretes a 60-as és az azt megelőző évek reformmozgalma, melynek „Le a régi, elavult szokásokkal" „Haladni kell a korral" volt a jelszava. És ezzel a jelszóval megkísérelték az újítók a zsidóság külső és belső életének megreformálását. Nemcsak az intézmények kereteit akarták zsidótlán tartalommal tölteni, de német mintára el akarták tölteni minden zsidó vallási jellegzetességet is. Pesten tehát a kis orthodox csoport nagy túlsúllyal állt szemben. Ez utóbbi korlátlanul rendelkezett a hitközségi intézmények fölött és az 1859-ben felavatott monumentális Dohány-utcai templomban orgonás ítentiszteletet vezettek be. Az orthodoxoknak azonban az Abelesz Sámuel családja felügyelete alatt álló — és a hivatalosan elismert hitközség által csupán türt — mézarszékek kívül semmiféle intézménye nem volt. Imaházként egy időben közösen használták az Orczy-templomot, mert ezt a nagy hitközség vezetősége régi alakjában változatlanul meghagyta és sem az ítentisztelet megtartása körül, sem a berendezésen nem kísérelt meg újítást. Ezzel tulajdonképpen a konzervatív érzelmű tagjainak akart kedveskedni.

— Az orthodoxok a nagyhitközség intézményei közül egyetlenegy se tudtak igénybe venni, tekintettel arra, hogy mindezek haladó irányban kezeltettek. Ezenfelül súlyos lelkiényszer alatt is állottak az orthodoxok, mert a kongresszus határozatai értelmében az orthodox érzelmű tagokat kényszeríteni lehetett, hogy oly intézmények fenntartásához hozzájáruljanak, amelyek működése meggyőződésükkel ellenkező.

— Az orthodoxok helyzete ilyen módon a 60-as évek vége felé igen kényes volt. Hősies magatartást kellett tanúsítaniuk, a túlerővel szemben felvenni a harcot és egy önálló hitközség megalapítására megindítani a megfelelő mozgalmat. Elődeink, akik a hitközség megalapításával kiváló, hervadhatatlan érdemeket szereztek és a szükséges bátorság felett rendelkeztek, példátlan elszánt-sággal és önmegtartózással léptek ki a porondra. Egyenes úton haladtak a cél felé, becsülettel és lelkiismerettel védtek az igazságukat minden támadással szemben. Fáradhatatlan, l'sém somajim kifejtett munkájukat végül siker koronázta, megalapították a pesti orthodox hitközséget és ellátták megfelelő intézményekkel. „Nem emberben reménykedtek és nem az ember fiaiban bíztak." Ügyüket egy magasabb hatalomra bízták és csakis a jogra és igazságra támaszkodtak ... (Folytatom.)

Milyen a zsidó élet Braziliában

— A „Zsidó Ujság" külön tudósítójától —

Sao Paulo, június 8. Mélyen tisztelt Főszerkesztő Ur! A „Zsidó Ujság" 1936 november 6-i számában megjelent tudósításom óta eltelt két hónap alatt igen sokan érdeklődtek nálam hazuról, az itteni hitközségben szellemi vezetőként való elhelyezkedés iránt. Tudni kell azonban, hogy az itteni hitközségi élet nincs úgy szabályozva mint otthon, ahol mindenki köteles a hitközség tagja lenni és a terhekhez hozzájárulni. Itt csak önkéntes tagokból rekrutálódik a hitközség, adózási kényszer nélkül. Tehát csak arról lehetne szó, hogy ha valaki érez magában annyi — lelki és fizikai — erőt, hogy magára vállalná a „küldetés" számba menő kijövetelt, teljesén saját felelősségére, hogy itt egyszemélyben mint rabbi, tanító, előimádkozó stb. működjön, az kijövetel és ha eléggé agilis, valószerűleg búsás jövedelemre tehet majd szert; de ezt jóelőre senki sem garantálhatja az illetőnek!

Ami általában az itteni kereseti lehetőségeket illeti, csak ismétlem: aki szaktudással (kézműves, iparos) jön ki, keservesen, de mégis valahogy megél, kezdetben is; a csak kereskedő a portugál nyelv tudása nélkül nehezen helyezkedhet el, mert már itt is, Sao Paulóban túltermelés van ezen a téren és minden kívándorló itt a városban akar letelepedni. Az intellektuel, orvos, ügyvéd, mérnök csak akkor nosztrifikálhatja diplomáját, ha az érettségétől kezdve leteszi az összes vizsgákat és elvégzi az egyetemet. Az interiorban, (vidéken) jobb az elhelyezkedési esély, de ott kevés a zsidóság, belső területen talán nincs is. Ezen belső területek még teljesen kiaknázatlanok, úgy, hogy itt még fél Európát el lehetne helyezni, tekintve, hogy Brazília majdnem akkora mint Európa, lakosainak száma pedig csak 42 millió.

A szombattartók elhelyezkedése nem könnyű dolog, de kitartással keresztül vihető. Nagyobbik fiam, zsidó cégnél van alkalmazva ki elengedi a szombatot. Kisebbik fiam nálam van az üzletben, ahol természetesen szombaton zárok. — A nyelvvel még küszködünk, a fiúk azonban már igen jól beszélnek.

A ritualitást illetőleg megemlítem, hogy a hus 100%-ig kóser. Mert mint egy itteni metszővel erről beszélgettem, ki intranzigensen orthodox, megmagyarázta, hogy itt, az ő vágásában csak kóser hús jön forgalomba. Mivelhogy nem paszkenol, a sajleval levő állat a tréfó mézároshoz megy és ami a kóser mézárszékbe jön az sajle nélküli. Azt mondja, hogy kóserebb

mint Európában, bárhol. A Peszach nehéz volt, mert nem állt úgy minden rendelkezésünkre mint odahaza.

A gyermekek zsidó szellemben való nevelésére van a lengyelek által fenntartott óvoda, Bész Jákob iskola és Talmud Thóra. A cionistáknak héber gimnáziumjuk van, mely azonban nem felel meg az orthodox követelményeknek.

Felnőttek részére is tartatnak esténként, szombat délutánokint előadások, tanulak Misnájoszt, Talmudot, stb.

Kuriózusként megemlítem, hogy mult-kori cikkem az itteni hitközségben nagy felháborodást keltett, mivel az előjáróságot, „am hoórecznek" tituláltam... Ezt ok „sült parasztnak" magyarázták, viszont én úgy tudom, hogy ennek a két szónak a fordítása: „a föld népe" és azt jelenti: „tudatlan" (Ugy van! Szerk.) Ez mind azért van, mert harcolok és kifogásolom a szombatszegők előimádko-

zását. Azóta még sem áll az Ómed elé szombatszegő. Másik kérdés. Szabad-e, lehet-e szombatszegőnek előimádkozni, ha állítólag nincs más megfelelő egyén és ha a hivek többsége ezt így kívánja. Mi helyesebb: egy ily gyülekezettel imádkozni, vagy egyedül, minjon nélkül? Nagyon kérem, a barátságunkra való tekintettel, — többek lelki megnyugtására — erre megfelelő magyarázatot és felvilágosítást adni.

A Zsidó Ujságot mindig örömmel olvassuk, melyből erőt merítünk, és erősülünk az óhazai eseményekről.

Szeretném már olvasni, hogy felsőházi tagnak Kahan Frankl Samu urat választották, ki méltó utódja megdicsőült elődjének Frankl Adolfnak z. c. l.

Otthoni ismerőseink szívélyesen üdvözölve, vagyok. Főszerkesztő úr igaz híve:

Elgner Imre

Sao Paulo, R. Barao de Itapetininga 208.

A lengyel pogromok ellen

— Hírek újabb zavargásokról —

Newyorkból jelentik: A napokban zajlott le az Amerikában élő lengyel zsidók szövetségének 29. évi konferenciája, amely határozati javaslatban fordul a civilizált világhoz, hogy emelje fel tiltakozó szavát a lengyelországi zsidóüldözések ellen. A konferencián résztvevő és beszédet tartott Samuel Untermeyer, híres amerikai ügyvéd és parlamenti. Untermeyer kijelentette, hogy véleménye szerint egy amerikai lengyelelles bojkott véget vetne a zsidóüldözéseknek Lengyelországban. Felhívta az Egyesült Államok kormányát, hogy követelje meg Lengyelországtól a nemzetközileg garantált kisebbségi szerződések betartását. A konferencián keresztény előkelőségek is felszóltak, akik hangsúlyozták, hogy Amerika is felelős a kisebbségi szerződések betartásáért.

Varsóból táviratozzák: Bogdan Sablonsky, híres antiszemita uszító vezetésével nagy csapat huligán támadást intézett Mulaczycze község zsidó lakossága ellen. Számos zsidót súlyosan bántalmaz-

maztak. A legtöbb zsidó háznak bezúrták az ablakait. Végül felszóltatták és kényszerítették a községben élő hatvan zsidó családot, hogy hagyják el a falut. A parasztok „Üssétek a zsidókat, éljenek az ukránok!" kiáltásokkal kísérték a huligánokat utjaikon. Sablonski és társait később letartóztatta a rendőrség. A kerületi biztos kijelentette egy küldöttségnek, hogy a legerélyesebben fog eljárni a támadók ellen.

Legújabb varsói távirat szerint az elmult szombaton este huligánok zsidóellenes tüntetéseket rendeztek Czenstochaban, zsidó üzleteket leromboltak, felgyújtottak, zsidó lakások ablakait bezúrták, köztük a zsinagógáét is és zsidó járókelőket inzultáltak. Utóbbiak között megsebesült dr. Schreiber Ignác középiskolai tanár is. A polgármester megfelelő intézkedéseket fogantatosított, hogy elnyomja a zavargást, amely abból keletkezett, hogy egy zsidó mézáros jogos önvédelemből megölt egy lengyel vasutast, aki őt megtámadta.

Nyilvános jogu izr. polgári iskolával kapcsolatos orthodox internátusba Vácon

megkezdődtek az előjegyzések a köv. tanévre. Internátusi díj évi 700 pengő. Prospektust küld: **HERSCH ALAPITVÁNYI INTERNÁTUS, VÁC**

GYERMEKÜDÜLŐ, Lőcsefüred (Levoca)

A Tátra gyöngye, szép, napos, komfortos szobákkal, elsőrangú orth. kóser házikosztal, orvosi és pedagógiai felügyelet, fürdő, sport és játéklehetőségek. Kérjen prospektust!

A közönség döntött:
BARBIEN a legtökéletesebb borotválópor
BARBIEN VEGYIPAR, Budapest, VI., Király-u. 30. Telefon: 119-564.

PARÓKA

különlegességek
Modern és tartós kivitel
Tartós ondolásos, alakítások
Olcsó árak

ALTSCHÜLER
BUDAPEST, VII. CSÁNYI UCCA 12
(Király ucca sarok)
Telefon: 1-310-79

A gyermek imája...

Rabbi Eliezer és Rabbi Abba, a többi társaktól kísérvé haladtak az úton, midőn R. Eliezer így szólt:

— Örökkévaló, reggel hallgasd meg fohászos hangomat — könyörgött Dávid király. Felmerül a kérdés, miért éppen csak reggel, hiszen bármikor is forduljunk hozzá, mindig meghallgatja az Örökkévaló a mi fohásunkat? De — magyarázta a Mester — reggel van a kegyesség órája, amikor utalunk Ábrahám ősapánk érdemeire. Amidőn ugyanis a patriarcha kész volt teljesíteni Isten parancsát, hogy feláldozza egyetlen fiát, akkor „Avrohom felkelt reggel” mondja az Irás; már kora reggel búzgólkodott mennyből Attya parancsának eleget tenni... Még a súlyos betegek is javulást éreznek a reggeli órákban, mert akkor Rafael angyal gyógyírt hoz földalmaiakra... De némesak a testi betegre kedvező a reggel, hanem a lelki-ekre is. — ha bűnösök bűnbocsánatért esedeznek, akkor könnyebben meghallgattatnak mint máskor, mivelhogy az Örökkévaló mindaddig szünetelteti az égi törvényszék ítélkezését, amíg a reggeli imák befejeződnek és ezen idő alatt minden imát kegyeibe fogad...

— Oh mily gyönyörű szép szavak ezek! — kiáltott fel elragadtatással R. Abba. — Ha semmi másért csak azért, hogy ezeket a szavakat halljuk tőled, már azért is érdemes volt veled az utat megtenni...

Az utat tovább folytatva egyszerre csak egy galamb szállt le mellettük és túrbékolva állt meg R. Eliezer előtt. A galamb mindig jó híreket szokott hozni — mondta R. Eliezer — miként a Noé galambjándól is látjuk. Szállj el a beteg R. Jajszéhoz és mond meg neki, hogy mi megyünk hozzá, ne búsuljon, harmadnapra csoda fog vele történni...

A galamb elvitte az üzenetet R. Jajszéhoz, aki R. Eliezernek volt az apósa, de csakhamar ismét visszatért egy üzenettel, hogy az apósa nagyon búsul, mert egy másik Rabbi Jajszé halálkodik. Amíg így beszélgettek, egy holló hozott üzenetet, hogy a haldokló már meg is halt.

A bölcsek ezután letértek az útról és R. Jajszé városába indultak, ahol a nép nagy tisztelettel fogadta őket és ők egyenesen a hallottasházba mentek. Egy

kis fia volt R. Jajszénak, aki senkit sem engedett apjának hallottasházához közeledni, csupán ő egyedül volt mellette és keservesen zokogott:

— Világ Ura! — könyörgött szívet tépően a gyermek — írva van a Tórában: „Ha egy madárfészek kerül elibéd, küldd el az anyát és a fiókákat vedd magadhoz”... Oh, Világok Ura, teljesítsd a Tóra e szavait! Két gyermek vagyunk: én és kis húgom, tehát bennünket kellett volna magadhoz venni. Ha pedig az az ellenvetésed volna, hogy az anyát és nem az apát kell elküldeni, hát ez már ugyis megtörtént, mivel anyánk már rég meghalt és most apánkat is elveszed?

E szavak hallatára, R. Eliezer és társai strárasra fakadtak és íme ekkor egy tűzoszlop ereszkedett le az égből, válaszfalat alkotva a halott és az élők között... de a gyermek szája az apja szájához tapadt és nem akart elválni tőle...

— Itt az Örökkévaló — mondá R. Eliezer — nagy csodát akar művelni... Amíg a bölcsek így álltak ott, egy égi hangot hallottak.

— Üdv neked R. Jajszé — szólt az égi hang — ifjú bárnnyáknak szavai és könnyei eljutottak a Legfelsőbb trónusának számolyáig, hol úgy döntöttek, hogy visszaadják lelkedet porhüvelyedbe és életed 22 évvel meghosszabbítatik, hogy alkalmas legyen Tórárt tanulni fiaddal, az Úr kedvencével...

Erre R. Eliezer és társai visszaszórították a népet és senkit sem engedtek megközelíteni a házat, mire a tűzoszlop visszaszállt az égbe. Midőn a bölcsek körülnéztek, látták, hogy R. Jajszé felnyitja szemét és a gyermek szája még mindig oda van tapadva az apja szájához és R. Eliezer így szólt:

— Üdv nekünk, hogy szemtanúi lehetünk egy halott feltámasztásának!...

Közelebb léptek a gyermekhez és íme a gyermek ájultan feküdt ott; mintha elszállt volna tőle. az élet... és ekkor így szóltak: — Boldog a Te osztályrészed, R. Jajszé és áldva legyen az Úr, aki csodákat művelt veled a gyereked révén, mert az ő szavai áttörték az ég kapuit és könnyeinek hatása alatt 22 évvel hosszabbították meg életedet...

Gyermek és diáküdülvő Svábhegyen

klimatikus gyógyhatású vidéken, 1700 négyszögöles parkban: dr. Frenkel Bernát vallástanár zsidó nevelőintézetében. Prospektus — díjmentes. I., Zalai-út 11. (Telefon: 165—608)

Erre ölkbe vették a gyermeket, csókolgatták és szinte együtt sírtak a nagy örömtől... Aztán átvitték egy másik házba, hol addig élesztgették, míg azután teljesen magához tért...

Harmina napig voltak együtt a bölcsek R. Jajszéval, aki a Tóra számos szent titkát tárta fel előttük.

— Kedves Barátaim — szólt ekkor R. Jajszé — nincs engedélyem felédni előttem mindazt, amit most a másvilágon láttam. Annyit azonban elmondhatok, hogy mind a 370 könnyecspp, amit fiam elhullatott érettem, kedves volt és számított az Örökkévaló előtt. És eszébe jut, hogy midőn fiam a Madárfészekről (siliuch hakan) szóló szent ígét idézni kezdte, az ég oszlopi megrázkodtak és az angyalsereg esedezve járult az Örökkévaló elé, kérve Őt, könyörüljön meg rajtam. És ekkor az Úr megtelt könyörülettel irántam, mert nagyon kedvesnek vette azt az áldozatkészséget, amiért fiam feláldozni akarta magát érettem. És az egyik angyal az Úr elé lépett s így szólt: Világok Ura! írva van: „Kisdedek és csecsemők szájából alapítottát hatalmat...” ha tehát az Irás szavai és a gyermek önfeláldozási készségének érdeme kedves előttem, akkor méltán megérdemli R. Jajszé, hogy visszaadjad életét... Erre az Úr magához rendelte a halál angyalát és 13 embert adott mellé, hogy lelkemet visszahozzák és még 22 évig hagyják meg nálam...

Ezután elbúcsúztak R. Jajszétől, aki 22 évig élt és tanította fiát a Tóra szent tanaira...

Zajhar (Bólok) nyomán:
Guttman József.

Késmárkon Tátraalján

orth. kóser penzió, napi négyszeri étkezéssel Kc 25. Gyermeknek 18.

FRIED JAKAB, KEZMAROK.

Divatos, izléses **parókákat** hullámos hajból

PIECHNIK és MECHTL-nél

Hajműtér, IV., Váci-utca 18.

Mérsékelt árak!

A császár - és az ő „Aff“-ja

Kulturtörténetileg tanulságos leletről adnak hírt a lapok. A bécsi nagy levéltárban megállapították, hogy az első papír-okirat 1228-ból keletkezett és II. Frigyes német császár egyik leiratát tartalmazza. Ugyanis az ókorban és a középkor egy nagy részében, bőrre, pergamenre vagy nádra írtak, gyakran használták a papyrus-növényt is. Csak az újkorban kezdték a papírost használni, miután feltalálták a rongyokból való készítmény módját. Viszont történeti tény, hogy a kínaiak már régebben ismerték a papírkészítést, mely tudomány az ázsiai népeken át eljutott az arabokhoz és az araboktól tanulták az európai népek, előbb Spanyolországban és Délolaszországban. II. Frigyes császár maga is Délolaszországban, ahol uralkodott, ismerkedett meg a papírgyártással. A héber nyelv úgy az új papírost, mint a régi papyrust egy néven jelölte: n'jor. Így tehát, ha azt olvassuk a Perekből: „Elisó ben Avijó tanította: Aki gyermekkorában tanul, olyan mint a tinta írva új papírosra, aki azonban öreg korában tanul, olyan mint a tinta, foszlott papírosra”, nem a mi papírosunkra vonatkozik, mert az még nem létezett akkoriban, hanem a régi kéziratok anyagára, amikor az egyik írást letörölték, hogy más írjanak helyébe.

A szóbanforgó II. Frigyes császár a zsidó történetben tiszteletet keltő módon szerepelt. Nápolyban maga köré gyűjtött tudósokat, különösen orvosokat, matematikusokat és filozófusokat, akikkel lefordíttatta az araboknak tudományos könyveit. Ezek között zsidók is voltak. Ismert lett az erélyes leirata, amelyben a zsidók ellen emelt vérvád ellen kelt. A krónikák emlegetik egyik tréfás kiszólását. A császár azt mondta, hogy: „A zsidóknak nem lehet tenni semmit, nem lehet őket legyűrni, mert oltalmazza őket egy nagy Aff.” A künnyez nem tudta, mire mondja azt, s azt hitte, hogy valami majomra gondol az uralkodó. De erre megmondotta nekik:

— Megvan írva Mózes III. könyvében: „Az a sok átok, amely éri őket”. (Tajchóchó). De azután a szövegben ez a fordulat foglaltatik: „És mégis, mindezek ellenére, ha lesznek is ellenségeik országában, nem fogom megvetni őket, hogy elpusztítsam őket”. Ez a „mégis” tartja fenn őket és ez a „mégis” az eredeti héber szövegben úgy hangzik: „v'-af” gam zajsiz...

Menyasszonyi ajándékok, óra és ékszerárak legmegbízhatóbb vétel és eladási forrása **GESTETTNER IMRE**, Ujpest, Király-u. 47. Budapesti telefon 2—945—60. Ékszertőzsde tag.

Egységes frontot a pogányság ellen!

Érdekes és szomorú összeállítás olvasható az osztrák katolikus mozgalom egyik organumában: „Der christliche Ständestaat”. Össze vannak állítva azok az intézmények, amelyek a németországi nácista sajtóban úgy szerepelnek, mint „zsidó kommunisták”. Ezek az intézmények: „a pápai szék, az összes bibornokok, a demokrácia, az angol alsóház, a német püspökök, a Times világhírű angol lap, a csehszlovák köztársaság, New-York polgármestere, a chicagói bibornok-érsek, a varsói főrabbi, az anglikán herceg-érsek egész Svédország és Norvégia, a délafrikai Unió, a katolikus osztrák Reichspost, a cionista vezetőség, a jezsuiták, az angolországi admirális, az összes szocialisták, sőt az összes nem-árják”.

Látjuk tehát, hogy ebben az örült ideológiában az emberiség oly két kategóriára oszlik, mint a vadak szemében, akik szerint — az afrikai utazók leírása értelmében — a világban csak kétféle dolog van: az, ami nekik tetszik, amit meg lehet enni és ami nekik nem tetszik, amit nem lehet megenni. Érthető tehát, hogy Németországban különösen a katolikus papok vannak megrendülve az erkölcsi fogalmak eme összeomlása és az etikai gondolatok összezavarása miatt. A katolicizmus ugyanis a maga szervezeténél fogva tülemlkedik a szűk körű és elfogult nacionalizmus felett.

Igy érthető annak az előadásnak a tenőrtje és vonalvezetése, amelyről a budapesti napilapok beszélnek. Nagy és előkelő közönség előtt, szombat este előadást tartott Muckermann jezsuita szerzetes, jeles német szociálpolitikus, akit a nácizmus kiűzött. Azzal kezdte, hogy a pápa legújabb enciklikája szerint a *Kommunisták és a Harmadik Birodalom egyformán akarják elpusztítani a vallást*. Eppen ezért az ő szövege most nemcsak katolikusokhoz, hanem a protestánsokhoz és zsidókhoz is szól. Így osztályozza a mai problémák legfontosabbikát:

Van két front, az egyik a templom mellett, a másik a templomellenes; a templomellenes elfojtja az ember szabadságát, úgy politikailag, mint társadalmilag.

Ilyen szellemben fejtegette az összes korszerű kérdéseket és így kiderült,

hogy mennyire igaza volt a boldogult emlékü *Frankl Adolf* elnöknek, amikor nevezetes felsőházi beszédében arról szólt: a kommunizmusból fakadó atheizmus ellen csak egy egységes front megalkotásával lehet komolyan és eredményesen harcolni; ebbe az egységes frontba bele kell foglalni mindazokat, akik a pozitív i'tenhitnek hívei és azokat, akik az emberi erkölcs és ezen alapuló társadalom mellett síkra szállni és az emberiség eddigi értékei mellett lándzsát törni óhajtanak.

Évekkel ezelőtt mondotta ezt a magyar orthodoxia halhatatlan vezére és most jön a jezsuita szerzetes és ugyanazt mondja, úgy állítja oda a kérdést, hogy két front van: a templom mellett és a templomellenesek, s ezért a Harmadik Birodalom ellen fel akarja sorakoztatni a pozitív hit és erkölcs minden vallóját. Ez a beállítottság tehát a megboldogult *Frankl elnöknek* és *elgondolásának fényes igazolása*.

Kiderül, hogy megvalósul újra az a bibliai jelenet, amikor *Élijóhú* próféta odakiáltja a népeknek: „*Meddig fogtok még két lépésben ugrándozni, ha az Örökkévaló az i'tenetet, járjátok utána, ha pedig a Báál, akkor kövessétek őt.*” Ez az elválasztás a mai időben igen fontos volna. Mert vannak, akik egyszerre két oltáron akarnának szolgálni. Ugylát-szik, hogy a jezsuita szerzetes ezért tartotta szükségesnek Magyarországon mindezeknek a kiemelését. Valóban, látunk előkelő vezembereket, akik az egyik oldalon buzgó, vallásos, egyházukhoz ragaszkodó férfiaknak vallják magukat, másrészt pedig kétséget nem hagyó módon követik azokat az eszméket, amelyeket a Harmadik Birodalom akar terjeszteni, s amely eszméknek a keresztény egyházzal való összeférhetetlenségét: nem az elfogultak, az érdekeltek mondják, hanem maguk az előkelő egyházi emberek.

Óhajtható, hogy az egyházi férfiak eme feljajdulását megszüveljék az illetékes körök és belássák, hogy komolyan küzdeni a pogányság ellen, csak a hívők egységes frontjával lehet, amely front mindenféle vallást és felekezetet foglaljon magában.

Pásztói kétéves női kereskedelmi

internátusába tanulók felvételnek. Orth. kóser kosztal ellátja:
LISZAUER LIPÓTNÉ (Pásztó) Prospektus.

Tomché Jesivósz Sabosz felajánlások Bpsten

IV.

Pénztár utján befizetve: Dr. Ungár Sándor 20 P.

Bohrer Feiwele minjon, Dob-utca 41: Bróda Salamon 4, Bohrer Feiwele, Bohrer Simon 3-3, Bohrer Albert, Bohrer Jakab, Müller Nándor 2-2, Banda Pinkász, Bohrer Bandi, Bohrer Imre, Eisler Jenő, Gottdinger Sámuel, Klein I. Izsák, Littmann Sándor, Morgenstern Jakab, Rottenberg Schmajer, Rottenberg Z., Salevits Sámuel, Steigmann N. 1-1, Banda Jakab, Bohrer József, Littmann Ferenc, Rottenberg S., Weisz N., Zelmanovits N. 0.50-0.50. Összesen: P 31-

Grünsfeld minjon, Király-utca 15: Krausz Naftali 5, Baum Jakab 3, Benedek N., Fogel Dávid, Grünsfeld Ármin, Grünsfeld Benő, Grünsfeld Sámuel, Gutentag Benjámin, Mandl Ignác, Roth Aladár 2-2, Fischmann N., Indig Jakab, Indig Zsigmond, Pfeiffer Mór, Reich Henrik, Schönberger Lipót, Stein N., Stein Farkas, Weisz N., Baum Sándor, Weiszkopf Mór 1-1, Safir S. 0.50. Összesen P 35.50

Margit körút 7. sz. templom: Balla igazgató 20, Ács Mihály, Amsel Hugó, Herzog 3-3, Eisler N., Schwartz Jenő, Weisz Jakab, Simsovits Lajos, Brandl Rudolf, Korányi N., Deutsch Lajos, Polatsk Jenő, Grosz Vilmos, Neubauer N., Guttmann N., Weisz Sándor 2-2, Goldberger Mórné, Schaab Sándor, Grünbaum Izsó, Schwartz Nándor, Krausz Benő, Weisz Sámuel, Friedmann Frigyes, Weisz Mór, Miklós N., Goldberger László, Vermes N., Grosz Mór, Visó N., Pollák Samu, Friedmann Dávid 1-1, Weisz Sándor, Friedmann György 0.50-0.50. Összesen: P 69.-

BECKERT HUGÓ

parókakészítő specialista
A legújabb modellek
állandóan raktáron.

Budapest, Dob ucca 27
(Skrek-ház) Mérsékelt árak!

Szliács fürdő

Szív-, gyomor- ideg- és mindennemű női bajoknak. Igen gazdag természetes meleg szénasavas és vastartalmu fürdő- és ivókúra.

METROPOLSZALLÓ
70 szoba, villanyvilágítással, fürdő a házban. — Unsorfer Iosonci orth. főrabbi felügyelete alatt. — Pestről közvetlen gyors. Vissza 50% kedvezmény. — Nemzeti Bank 8 nap alatt átutal személyenként 4000 Kc-t. — Felvilágosítás, prospektus közvetlenül, vagy: Dr. Strausz Pál, Bpest, József-körút 9. (Telefon: 133-999.)

**Legolcsóbb,
legizletesebb**

**orth. כשר
házikoszt**

**Wesselényi utca 18.
(Kazinczy-utca sarok)**

**Weisz
Mendel
éttermében.**

Telefon: 1-442-75

Négyfogásos menü:

**leves, hus, főze-
lék, tészta P1.40**

**Halfélék
minden időben**

**VII. Wesselényi-u. 18
(Kazinczy-u. sarok)**

Cimre ügyeljen

Somré Sabosz-templom (Rákóczi-út 64.) 15 P.

Lónyai-u. 15. sz. templom: 25 P.

Utász-utca 8 sz. imaház: Grünhut Márton, Glück Izsó 2-2, Weinberger Mór 1, Weinberger Márton, N. N. 0.40-0.40, N. N. 0.20. Összesen: P 6.-

Andrássy-út 41. sz. templom: Schück Jenő rabbi 2, Goldberger S. G. 10, Goldberger Oszkár, Goldberger Imre, Goldberger Ernő, Szabó Imre, Fischler Gyula, Goldstein Aladár, Schück Imre 5-5, Schwartz Nándor, Lichtmann Ármin 4-4, dr. Krausz József, Kaufmann Albert, Winter Dezső, Haas György, Simonovits Jenő 3-3, Frieberth Károly, Glanc Márton, Stächer József 2-2, Goldberger Miklós, Glück N., Lehrfeld Márton, Molnár Vilmos, Kollmann Ottó, Neuhauser N. fia 1-1, Neuhauser N. Schwartz Nándor fia, Klein Ignác 0.50-0.50. Összesen: P 83.50.

Mauthner Adolf minjon: Dancinger Dávid, Weisz N. 2-2, Edelstein N., Gottlieb N., Kassierer Salamon, Koffler Zsigmond, Kosztelitz N., Löbl N., Löwy Alfréd, Löwy Emil, Mauthner Adolf, Pollák György, Pollák István, Pollák József, Poter N. 1-1, Dick N., Ehrenfeld Mór, Katz N., Kaufmann N., dr. Mauthner Jenő, Spitz Hermann, Sréter Salamon 0.50-0.50. Összesen: P 20.50

Rebenwurz-minjon, Kazinczy-u 41.: Berkovits Mihály, Moskovits Vilmos 3-3, Katz Ármin, Pollák Izsák, Rebenwurz Leó, Rebenwurz Salamon, Salgó N., Trebitsch Bernát 2-2, Bernstein Hermann, Bernstein Salamon, Donáth N., Rebenwurz Jenő, Steiger Dezső, Trebitsch Gyula 1-1, Gansl N., Groszmann N., Müller Dávid, Rebenwurz Bernát, Rebenwurz Izidor, Weisz Dávid, Stern Jenő 0.50-0.50. Összesen P 27.-

Sommer József-minjon: Schwartz Sámuel 20, Sommer József 6, Reiner Ferenc 5, Berger József, Paskusz Mór, Hammer Vilmos 2-2, Sommer Károly Noé Jónás, Binét J., Lefkovits Zoltán 1-1, Braun Simon, Weinberger Dezső, Sommer Ignác, Steiner Márton 0.50-0.50. Összesen P 43.-

Egyéni frizurákat legszebben és legolcsóbban készíti, javítást, ondtólalást olcsón vállal:

Weinstock Rózi parókakészítő Sátoraljaújhely, Rákóczi-u. 26.

Zsidó szülők!

Jó hírnevű penziómat kibővítettem. Gyermekek nyaraltatását felelősséggel vállalom, orvosnő és jólétküri leányok felügyelete mellett. — Kérjen bizalommal ajánlatot.

Elő- utóidényben árengedmény.
**KOHN ORTH, KÖSER PENSIO
BALATONSZEMES.**

A nagy stadlon

Elbeszélés a XVI. századból, Lehmann nyomán. 25

Amikor azután a király válasza dacára a dominikánusok nem akartak tágitani, V. Károly intett a kezével, annak jeléül, hogy — vége a kihallgatásnak. Ezzel azt is tudomásul kellett venniük, hogy ezután sikertelen marad a próbálkozásuk.

Amikor R. Joselmann visszatért Németországba, nemcsak a német zsidóság uszott örömmámorban, hanem a beavatott keresztény emberek is nagy elismeréssel beszéltek R. Joselmann bátorságáról. Annál is inkább, mert igen feszült volt a helyzet.

1520. október 22-én bevonult Károly Aachenbe, ahol megkoronázták német császárrá. Az új császár 1521. januárjára Wormsba országgyűlést hirdetett.

R. Joselmann is arra készült, hogy megjelenjen az ország nagyjai között, mint császári hivatalos viselő férfiú. Mikor az utazás előkészületeivel foglalatokodott, lakásának ajtaján kopogtak és belépett hozzá egy ágostonrendi szerzetes.

— Kegyelmed Joselin, a zsidók főparancsnoka?

— Igen, én vagyok. És kegyelmed meg dr. Martinus Luther, a württembergi egyetem tanára?

— Ismer engem?

— Mindenki ismeri!

— Eljöttem kifejezni elismerésemet. Nagyszerű dolog volt, hogy meghusítottá a dominikánusok fondorlatait. Vegye tudomásul, hogy én a zsidók barátja vagyok.

— Tudom, elolvastam azt az iratát, amelyben aljas rágalmazásnak tartja azt a vádat, mely szerint a zsidóknak keresztény vére volna szükségük. Látom, tudós ember.

— Tudja, én a kereszténységet meg akarom szabadítani mindenféle pápai lim-lomtól. Visszatérek a szentírás szövegéhez. Mert nézze: nem csoda, hogy a zsidók nem szertették a kereszténységet eddig, hisz a pápisták, a püspökök, a szerzetesek úgy bántak a zsidókkal, mint hogyha kutyák lennének. Ez meg fog változni. Térjetelek át az én hitemre!

— Ha jól értem, akkor olyan állapotba akarja az egyházat hozni, amelyen akkor volt, amikor még nem volt pápa?

— Ugy van! El akarom törölni a szentek és a relikviák tiszteletét, amely a zsidók előtt joggal visszatetszést kelt. Járjon elő jó példával, Joselin úr, keresztelkedjék ki, megmenti az egész zsidóságot!

— Uram, elfelejti, hogy mi hűségesen kitarunk a mi hamisítatlan tanításaink mellett!

— Hát tényleg azt hiszitek, hogy a ti sokféle furcsa törvényeteikben van az igazi hit?

— Látszik, Páter úr, hogy még messzebb áll a zsidóságtól, mint az egyháztól, amely ellen hadakozik. Mi valljuk a szabad akarat tanát, amit Kegyelmed tagad. Az ember elhatározhatja magát a jóra és a rosszra. És a jó, a nemes cselekedetekben nyilvánul. Ezt is tagadja. Elolvastam iratát, látom, hogy nem érti meg a szentírás szövegét. Mert nem eléggé tud héberül. El van zárva előtte a Talmud és a kabala.

— No, most látom, hogy javíthatatlanok vagytok. És igazuk van azoknak, akik úgy bántak veletek, mint az állatokkal. Az én tanom meg fogja hódítani a császárt és a birodalmat. De akkor jaj nektek. Kiirtlak benneteket.

Luther dühösen távozott. Ezután elővette R. Joselmann a thillimet és buzgón imádkozott, hogy I'ten hiusítsa meg ennek a Luthernek tervét, mert ha sikerülne neki keresztül vinni, hogy egész Németország az ő hitében egyesüljön,

akkor ez a zsidóságra még nagyobb veszedelmet jelentene, mint a zsidógyűlölködés eddigi tábora.

1520. november 23-án Károly császár Aachenből Mainzba érkezett, ahol a választófejedelem nagy pompával fogadta. A császár és Albert választófejedelem mindjárt barátságot kötöttek és a császár meg is erősítette őt kanclári méltóságában. Albert rokonszenvezett Luther mozgalmával, mert Hutten lovag megnyerte őt. Hutten egyébiránt nagy ódát írt a császárnak, amelyben felszólítja a mozgalmat vezetésének átvételére. Hét választófejedelem volt akkor Németországban, három közülük Luther pártján volt és hogyha a mainzi választófejedelemet is sikerülne megnyerniük, meg volna a többségük, aminek következtében a császár is kénytelen lett volna Luther reformációjának behódolni. Luther felismerte a bibornoki állást betöltő mainzi választófejedelem állásfoglalásának döntő súlyát és ezért arra akarta rábírní, hogy tartományát változtassa át világvá és házasodjék meg. Ez a terv nagyon tetszett neki.

Közben összeült 1521. januárjában a wormsai országgyűlés. Igen fontos tanácskozások voltak és így R. Joselmann, aki megjelent az országgyűlésen, nem kaphatta meg a kért audienciát. Március 6-án felszólították Luthert, hogy jelenjen meg az országgyűlésen. Április 16-án vonult be Wormsba. Királyi pompával fogadták, dacára annak, hogy a pápa kiközösítette. Másnap nyilvános összejövetelen fogadta őt Károly császár: 7 választófejedelem, 27 herceg, rendkívül sok örgróf, gróf, fejedelem, 2 érsek és 18 német püspök jelenlétében. A nagy gyülekezetben ott található Obermáh városának polgármestere Brand, akinek viselt dolgaíról már hallottunk és a kölni választófejedelem társaságához tartozott az átkozott Pfefferkorn is... Az országgyűlésen a trieri választófejedelem felszólította Luthert, hogy vonja vissza tanításait. Meggondolási időt kért. Másnap pedig kijelentette: „Nem vonok vissza semmit, mert nem szabad lelkiismeret ellenére tenni semmit. Itt állok, én nem cselekedhetem másképpen, úgy segítsen nekem az I'ten, Amen!”

E szavak hatása leírhatatlan volt. Ugy látszott, hogy az egész birodalom egyöntetűen csatlakozik hozzá. A gyűlés után nyugtalanul járt-kelt szobáiban V. Károly császár. Nem tudta, mit tegyen. Csatlakozzék az új mozgalomhoz, akkor egész biztos, hogy Spanyolország elszakad az eretnek császártól. De ki tudja, talán igaza van ennek a Luthernek, már pedig az igazságért fel kell áldozni mindent. Ki tudna neki tanácsot adni? Töprengései közepette eszébe jutott, hogy kihallgatást kért tőle Joselin zsidó, az az okos és bátor ember, aki megmerte tenni azt, hogy testvérei érdekében az oroszlanbarlangba belépett, bemerészkedett Spanyolországba, holott tudta, hogy ott máglyahalál vár rá. Elhatározta, hogy magához rendeli. Megrántotta a csengettüzsínórt és a belépő udvari tisztviselőnek azt parancsolta, állítsa elébe Joselint.

A parancsnak eleget tettek, R. Joselmann megjelent a császárnál. Régen várta az alkalmat. A zsidóság bajai egyre meghatványozódtak. A német városok egy része azt kérte, hogy a császár engedje meg nekik a zsidók kiűzetését. Gondolták: egyelőre kiűzik, vagyonukat elveszik és azután majd jó pénzért ismét visszaengedik őket. Ebben az ügyben sokszor akart a császár elé járulni, de nem sikerült. Most végre hivatja a császár, vajjon mit jelent.

A császár igen kegyesen fogadta a belépőt: — Nézd barátom, igen sok dolgom volt eddig és most sem érek rá a zsidók ügyeivel foglalkozni. Most egy egész más ügyben akarom véleményedet meghallani.

Rabbi Joselmann mélyen meghajította magát és mondta: Rendkívül megtisztelő reám nézve, az én legkegyelmebb császáromnak bizalma. (Folyt. köv.)

HIREK NAPTÁR

Sabosz Bólok, Tamüz 17, VI. Perek

Gyertyagyújtás (Bpest) : 7.30
שנה kimenetele „ : 8.35
סוף זמן קריאה שבע (Bpest) : 6.42

Vasárnap (Tamüz 18) : Siv'oh ószor
b'szamüz böjtje, „Drei Wochen” kezdete.

Felkérjük igen tisztelt előfizetőinket, hogy az esedékes előfizetési díjakat postafordultával be- küldeni szíveskedjenek.

— **Horváth Miklós kormányzó születésnapja** alkalmából a budapesti aut. orth. izraelita hitközség június 18-án péntek este a Kazinczy-utcai templomban ünnepélyes i'tentiszteletet tartott, amelyen a hívek nagy számban jelentek meg. Az i'tentisztelet keretében Sussmann Viktor rabbi a nyitott frigszekrény előtt áhitatos imát recitált a kormányzó jó-létéért.

— **A pesti zsidóság elsovadásása.** A pesti izr. hitközség hitoktatási, szertartási és gazdasági bizottságai közös értekezletet tartottak a napokban a hitélet különböző problémáiról. Az elhangzott jelentésekből kitűnt, hogy 1936. évben 900 kilépés történt a neológ hitközségből. Az értekezlet behatóan foglalkozott azoknak az eszközöknek a kérdésével, amelyeknek segítségével védekezhetnek a kitérésű áramlat növekedése ellen.

— **Mádról jelentik:** Szombaton, Tamüz 17-én lesz a megdicsőült mádi gaon Jahrzeitja, mely alkalomra községünkben fog időzni *R. Méir Joszef Rubin* kereszturi rebbe. Másnap, a böjt napján lesz a zarándoklás a gaon sírjához és ugyanekkor avatják fel a közelmúltban elhunyt Ehrenreich főrabbinak z. c. l. sírrelkét.

— **A dán király köszönő levele Jacobsohn kopenhágai főrabbihoz.** A dán király negyedszázados uralkodói jubileumának alkalmából *Jacobsohn* az „Adasz Jiszroél” hitközség főrabbija üdvözlő iratot juttatott az uralkodóhoz és hódolata jeléül a „*Péruusz m'fuzórin*” c. művének egy példányát is csatolta. Két napra rá kézhez vette a főrabbi a király *sajátkezűleg* írt köszönőlevelét.

— **102 éves zsidó asszony halála.** Nagy részvét mellett temették Dicsőszentmártonban özv. Klein Józsefné, Elek Rozáliát, 102 éves korában. A valaha jobb napokat látott matróna híres volt rendkívüli jótékonyágáról. Míg saját portáján élt, nem volt olyan nap, hogy néhány szegény embert meg ne vendégszolgálatánál. Beszélük, hogy néha egy minjón szegény vendég gyült nála össze, hogy a vendégszeretetéről meszse híres házában töltsék a szombatot. Egy ízben megkérdezték Klein Józsefnét, hogy minek tulajdonítja ezt a különös kegyet, hogy százéves korában is még élénken részt tud venni a mások bajában és örömeiben. Felelet ez volt: sohasem engedtem, hogy szegény vendégeimet cselédeim szolgálják ki, sőt sokszor magam mostam ki ruhájukat is. A megboldogult 18 árva szegény leányt házasított ki olyképpen, hogy kelengyét, hozományt, lakodalmi asztalt, mindent, ami a házassághoz kellett, ő adott. Szegényen halt meg, de sohasem zugolódott sorsváltozásáért, hálás volt minden napért, amit élt. Temetésén dr. Krausz József főrabbi méltatta az elhunyt matróna kiváló érdemeit.

— **Szülők figyelmébe!** Mátrafüred Magyarországon egyik legjobb klimatikus üdülőhelye, basedov, vérszegény és étvágytalan gyermekek részére. Orvosi felügyelet, fürdő és játéklehetőség. Öt-szöri bőséges étkezés 30 napra, vasuti költséggel Budapestről oda-vissza, összesen 120 P. Kivánatra a gyermeket le-kísérem. **Mandl Erzsébet orth. kóser penziója, Mátrafüred.**

Orth. kóser penzió és gyermeküdülő Nagymaroson,

HOLLÄNDER GYULA, Király-u. 2.

Elsőrendű orth. házikoszt, valamint teljes penzió, mérsékelt árban. Nyolc éven felül fiúk nyaraltatása naponkénti 5-szöri étkezéssel. Koszt kivánatra házhoz szállítatik. **Holländer Gyula, Bpest, Rombach-u. 16.**

Első forrásból vásároljon
ezüst tórafelszerelést,
gyertyatartót, arany, ezüst és
brillians ékszereket, órákat

Heiden Leó

ékszerésznél

Saját üzem. Szombaton zárva. Gyári árak.

Budapest, Király-u. 21. Telefon: 1-381-10

— **Köszönetnyilvánítás.** Mély gyászunk alkalmából barátaink, ismerőseink és a főt. rabbi urak köréből, az egész országból — és külföldről is — oly széleskörű részvét nyilvánult meg, s oly számosan törekedtek részvételükkel fájaldalmunkat enyhíteni, hogy képtelenek vagyunk a táviratokat és levelek tömegét egyenként megválaszolni. Fogadják tehát ezúton, szívből fakadó részvétnyilvánításukért leghálásabb köszönetünk.

Welcz Izrael rabbi és családja.

— **A brestlitowski huligánok.** Varsóból táviratozzák: A brestlitowski bíróság egy-egy évi fogházbüntetést mért 3 vádlottra, akik a májusi pogromban résztvettek. Ezek betörték egy imaház 60 ablakát, összezúzták az ajtókat és megsemmisítették a frigszekrényt. — Egy másik perben heten álltak mint vádlottak, akik egy zsidó élelmiszerüzlet elpusztításában résztvettek. Csak a főszereplőt ítélték el 8 havi fogházra. Érdekes megemlíteni, hogy a hét vádlott között 2 nő volt és csak a fővádlott járt egy elemít, míg a többiek analfabéták...

— **x Tavasz felöltők, öltönyök, keszken és méret után, legolcsóbb árban, saattéz-mentesen: Deutsch Mó és Fiainál, Károly-körút 28.**

— **A vicces amerikai.** Egy külföldi lapban olvassuk: Németország hosszas kapacitálására Amerika hajlandónak mutatkozott végül arra, hogy nagyobb kölcsönt folyósítson. Az amerikai kormány gazdasági szakértőkből álló bizottságot küldött Németországba, a kölcsönt garantáló természeti kincsek felértékelésére. A bizottságot ünnepélyesen fogadják. A német megbízott magyarázza: „Óriási értékű kincseink vannak a föld alatt: vas, szén, arany és egyéb fémek”. „És mi van a föld fölött?” kíváncsiskodik az amerikai. A német büszkén válaszol „Hitler, Göring, Göbbels”. Amire az amerikai replikázik: „Látja kérem ez a baj. Ha megjórúlna volna, akkor talán megkaphatnák a kölcsönt”...

— **x Felhívás a szülőkhez!** Szülői otthon gyengeszervezetű, vérszegény és étvágytalan gyermekeknek: **Ujhatán** (Lillafüred mellett). **Magaslati levegő** (700 m.), fenyőerdő. Gondos felügyelet, orvosi ellenőrzés. Elsőrendű orth. kóser ellátás Horovitzné penziójában. Hízó- és fekvőkúra. Felvétel a 6. évtől. Átvétel Budapestben. **Vezető: Reichmann Mór tanító, úcekszemét.** (Prospektus).

— **x Orthodox izr. leányinternátus nyílik meg szeptemberre Budapesten.** A budapesti aut. orth. izr. hitközség leánytövébbképzője szeptemberre megnyitja Leányotthonát vidéki növendékei számára. Felvesz más iskolába járó, jó zsidó családból való leánytanulókat is. Ellátási díj 125 P. Felvilágosítással szolgál: **Stern Magda,** a Tövébbképző vezető-tanára. Nyári címe: **Debrecen, Mester-u. 35**

— **Arab bandák garázdálkodása.** Jeruzsálemből táviratozzák: A „Kfar Chaszidim” telepeken az Émekben, Haifa közelében, arab bandák lövöldöztek zsidó rendőrökre, akik ellentámadásba léptek és szétkergették a támadókat.

— **Nvilas kéményseprő.** Kedden éjszaka az Erzsébet körúton *nyilas botrány* zajlott le. Egy nyilaskeresztes nyakkendő viselő férfi feltűnően agítált az utcán és szóváltása támadt a járőkelökkel. Már körülbelül százfőnyi tömeg csoportosult köréje, amikor az agítáló férfi el akart távozni, amiben *Heisz* Emánuel hajdúdorogi lakos igyekezett őt megakadályozni. Olyan parázs botrány kerekedett, hogy a rendőr a nyilaskeresztes agitátort és *Heiszt* is előállította a kapitányságra, ahol azután megalapították, hogy a botrányt inszenáló férfi *Bátori Gyula* kéményseprőmester, aki több nyilasbotrányval kapcsolatban tette a nevét ismertté.

— **Egy amerikai lelkes nyílt levele Hitlerhez.** A németországi katolikusok üldöztetése kapcsán MacForland lelkes, az amerikai egyházszövetség főtitkára nyílt levelet intézett Hitlerhez az amerikai lapokban. A lelkes többek között a következőket írja: „Őn megsérti a civilizált világ méltóságát, romlásba viszi nemzetét, mert elképzelhetetlen, hogy tartós legyen az állam, amely az erőszak és a gyűlölet elvén alapszik”.

— **Csendélet Ó-lublón.** Ezen sáros-megyei (szlovenszkói) hitközségben a rabbizék megüresedett, mivel *Friedmann* főrabbit Nagyszombatba (Tnava) megválasztották és az ottani rabbizéket már tudvalevőleg hónapokkal ez előtt el is foglalta. — **Kassai tudósítók** jelentése szerint most egy a megüresedett rabbizékre aspiráló jelölt gondolt egyet és jólőre *letelepedett* a községben, hogy ezáltal a kiirandó rabbiválasztásnak prejudikáljon és a hitközséget szabad elhatározásában befolyásolja. Amint hirlük akció van folyamatban, hogy nevezett a kiirandó választásra ne lehessen jelölni mindaddig, amíg a községet el nem hagyja.

ארתה' נשר
Karmel Friedmann
Pensió Józsefné

Budapest, Andrassy-út 43.
Telefon: 1-289-67.

Elsőrendű villamos és autóbussz-összeköttetés a város minden irányában.

Modern kényelemmel berendezett folyóvízes szobák, elsőrangú — kívánatra diétás — konyha.

Referencia:

Bpesti orth. rabbiság

— **Leon Blum lemondása.** Egyévi rendkívül eredményes kormányzás után váratlanul lemondott e héten Leon Blum kormánya. Nem bukkott emberként távozott a zsidó miniszterelnök a hatalomról. A francia néppártjainak tüntető ünnepése közepette vonult vissza a miniszterelnöki székből Leon Blum.

— **x Átutazóknak különbejáratú tiszta utcai szoba (fürdőszoba), orth. uri családnál, pár napra is, olcsón kiadó. Közlebbit: Borpince, Holló-utca 1.**

— **Zsidó sajtókiállítás.** Aradról jelentik: Izlésesen díszített terem, újságok, folyóiratok, könyvek gondosan osztályozott véghetetlen sora, a *világ zsidó sajtójának* — két esztendő kitaró, fáradtságos munkával megszervezett — kiállítása fogadta a látogatókat vasárnap délelőtt az aradi zsidó otthonban, ahol ünnepélyes keretek között nyitották meg az egyetemes zsidó sajtó kiállítását. A kiállítás nyolc napig tart és Kanadától Palesztináig az összes megjelenő zsidó sajtótermékeket bemutatják. A lepedős amerikai zsargonlapok, a szentföldi héber organumok és nagy lengyel zsidó lapok mellett szerényen meghuzódnak a magyar-zsidó sajtó termékei, köztük a *Zsidó Ujság* is.

SZIGORUAN ORTH. KÓSER PENSIÓ és ÜDÜLŐ IGLÓFÜRED

(Spisskonovoskő Kupcle) Klimatikus magaslati fürdőhely és hideggyógyintézet a „szlovákiai paradicsomban”, a Tátravidék gyöngyc, mesés fekvés, pompás fenyveserdőtől övezve. Szabad fürdők, mindennemű sport. Teljes pensio, mérsékelt árakon. Ia konyha, orth. kóser afillú limhadrin min hamhadrin. Referencia: Grünburg főrabbi, Kezmarok. Prospektust küld: **LENCZ A., KEZMAROK.** (Telefon: 61.)

Dr. Frenkel Bernát vallástanár Zsidó nevelőintézete

XIV. Szabó József-u. 14. d. e. 10—2-ig. Telefon 165—608.
INTERNÁTUS a városligeti villanegyedben, kertés villában, minden iskolatípus közelében, fiúknak és leányoknak.
LEÁNYTOVÁBBKÉPZŐ. 14 évesnél idősebbeknek közművelődési és gyakorlati irányú tanfolyamok.

Orthodox Izraelita Leányinternátus, Vácon

elemi, polgári és kereskedelmi tanulók részére. Egyedüli az országban. Modern épületben a legkényesebb igényeket kielégítő higiénikus berendezéssel. Bőséges ellátás. Családias és vallásérköcsös nevelés. Egészségügyi és tanulmányi gondos ellenőrzés. Komoly felügyelet. Német társalgás. Szünidőben nyaralás heti 25 pengőért. Prospektust küld:
Hirschfeld Leányinternátus, Vác

NEUVIRTH TESTVÉREK ÓRÁS ÉS ÉKSZERÉSZEK

Budapest, Király utca 28. Telefon 12-01-46

Brillians, ékszerek, ezüst dísz tárgyak, gyertyatartók, menörák, serlegek, tórafelszerelések nagy választékban. — Olcsó árak. — Alkalmi vételek. — Saját műhely. — Brillians, arany és ezüst beváltás.

Szombat- és ünnepnap zárva.

Pályázatok

Pályázatok és apróhirdetések díjszáma: Minden szó egyszeri beiktatása 16, vas-tagon szedett betűkből 32 fillér. Állás-keresőknek 10, ill. 20 fillér. Legkisebb hirdetés díja 2 pengő. Az összeg előre küldendő be; lehet 10 filléres levélbelyegeken is.

A tiszacszlári orth. izr. hitközség a kizárólag lelépés által megüresedő metszői állásra pályázatot hirdet. Pályázhatnak kiscsaládúak, kik 3 elismert orth. rabbtól kaboló-val rendelkeznek. Javadalmazás heti 20 P.

A büdszentmihályi orth. izr. hitközség iskolászéke a tanítónői állásra pályázatot hirdet. Pályázhatnak a törvényes kellékeknek megfelelő, szigorúan vallásos okleveles tanítónők.

CSALÁDI HIREK

(Négy sorig 4 P.azonfelül soronkint 1 P)

Gottdiener Irénkét Sátoraljauhely eljegyezte Bein Ede Sátoraljauhely.

Gombó Fráduktát Makó, eljegyezte Brandt Jenő Budapest—Debrecen.

Gansl Ilonka Bercei, Luger Jenő Makó jegyesek. (M. K. É. H.)

Kalisch Ernát Galantáról eljegyezte Goldschmid Jenő Sopron-Szombathely. (A soproni T. B. gratulálja előadóját.)

Schiffmann Edítékét Carei (Nagykároly), eljegyezte Kupferstein Miksa Hajduböszörmény. (A böszörményi Tif. Bach. szívből gratulál elnökének.)

X NYÁRI LAKODALMAK RENDEZÉSE DEBRECENBEN. Borgida orth. kóser éttermei, Debrecen, Hungária palota (Arany János-u. 2.), nagy befogadóképességével a vidék legnagyobb étterme. Szétnyitható üvegtökökkel, hűtőköszülékekkel felszerelve, nyári lakodalmak rendezésére kiválóan alkalmas. Lakodalmi ebéd már 3 pengőért, lakodalmi nap előre biztosítandó. Ugyanebben a helyiségben rendez lakodalmat Weisz orth. vendégl. is, Piac-u 79

Apró hirdetések

KIS SZÉFER TÓRA csekély hibával, kizárólag privátnak eladó. Ábrahám Izsónál, Pásztó.

23 ÉVES vas-fűszerkereskedő segéd többévi gyakorlattal, mielőbb elhelyezkedne. „Szorgalmas” jelige.

RÓFÓS-DIVATÁRU üzletben, megbízható, ügyes, önállóan kiszolgáló, szombattartó segédet augusztus 1-re felveszek. Ajánlkozók közüljék eddigi működésüket és jelöljék meg igényüket. Perlstein Adolf, Szerencs.

JOBB ORTH. zsidó körökben nagy ismeretssel rendelkező *sadchen* adja le címét „Budapest 42” jeligére.

Jelígés levelek továbbításához 20 filléres bélyeg mellékelendő.

GYERMEKSZERETŐ, jómegjelenésű, pesti orth. úricsalád fiatal leánya elmenne a nyári hónapokra 1—2 gyermek mellé. „Orthodox 22” jeligére. SEGÉDET bőrfűszerkereskedésembe felvagnék teljes (orth. kóser) ellátással. Ajánlatokat fizettségjelöléssel kérek. Grünbaum Simon, Jászalszentgyörgy.

KERESEK fűszerszakmában jártas, jobb házból való, ügyes megbízható fiút, aki szikvízgyárban is segédkezzen. Baumöhl Mártonné, Sajóvárkony.

ZUGLIGETBEN modern villában autobusz- és villamos közelében, pensió-szerű orthodox ellátást vagy házonkívüli kosztot adok. Schiffer Izidor, Árnas-út 10. Telefon: 164-838.

LAKÁSSAL rendelkező perfekt szabónó, vallásos, férjhez menne. „30-40 éveshez” jeligére.

LAKODALMAKAT, banketteket a legszébb kivitelben, legolcsóbban szervíroz, ujonnan elegánsan berendezett szakterítékes helyiségben: Klein orth. kóser étterme, Debrecen, Piac-u. 66.

LIBAZSIR frissen olvasztva, orth. kóser, 5 kg. dobozban, kg-ja 2.40, frankó. Kornhauser, Debrecen, Simonffy-utca 1.

PERFEKT szakácsnőt keresek. „Orthodox” jelige.

SCHÜCK orth. fiúinternátus: Bpest, Kertész-utca 32.

BENŐSÜLHET jóhangú *bóchur talmid-chóhom v'jóre somajim* nagyobb hitközségbe, kántor-metszőnek. „Kitanítjuk” jelige.

STREIMLIK dús választékban: *Meisels* héber könyvkereskedőnél, Rombach-utca 8.

Jelígés hirdetések feladóinak címeit diszkrécióban tartjuk.

GYERMEKHEZ értő, középiskolát végzett intelligens lányom részére állást keresek. Háztartásban is segítkezik. „Szombattartó”.

FÉRJHEZ ADNÁM csfnosnak mondot, érettségizett, több nyelven beszélő, bútor és kelengyével rendelkező hűgomat, kinek nagyobb vidéki városban, szombattartó üzletben havi P 120 fizetése van könyvelőnői minőségben. Olyan férfiút (lehet özvegyember is) keresek, akinek biztos megélhetése, vagy utazói állása van, hogy hűgom is folytathatja foglalkozását. „Közösen dolgozunk” jeligére. (Közvetítők kizárva.)

PARÓKÁT

legszebb kivitelben készült hullámostított hajból; javítást, ondolást olcsón vállal

HEISZ JENŐNÉ

parókakészítő és női fodrász, Budapest, Király-u. 53.

Gleichenberg

fürdőn megnyit a „Dreibaum” (Hirschenhauser) orth. kóser penzió és vendéglő. — Modernül átalakítva. — Mérsékelt árak.

Felvilágosítással szolgál:

HIRSCHENHAUSER ORTH. ÉTTEREM, PÁPA.

NAGYMAROSON

Meinzi-u. 8, a vasút és hajóállomások közelében megnyit

ÖZV. STERN SALAMONNÉ (R. SLOJME ELMELLECH ÖZVEGYE) ORTH. KÓSER ÉTTERME ÉS PENZIÓJA

Elsőrendű házikoszt, pontos kiszolgálás, mérsékelt árakkal. Referencia a bpesti orth. rabbiság és a Zsidó Ujság szerkesztőségére.

Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos: GROSZBERG JENŐ

Klein S. nyomda, Bpest, VI. Lovag-u. 14. Telefon: 1-111-95.

אללנע מיינע יידישע צייטונג

כ"ה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót ז"ל

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VI., EÖTVÖS-UTCA 26/C.
Telefon: 1-238-08. Csekk számla: 50.791.
Egész évre 20 pengő. Külföldre P 25.

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

A világorthodoxia problémái

A nyári hónapokban, amikor modern népvándorlás indul meg mindenfelől, zsidó közületek előszeretettel tartják meg egyetemes összejöveteleiket. Augusztus elején cionista világkonferencia lesz Zürichben és utána, 18-án, Marienbadban az Aguda orth. világszövetség delegátusai fognak összegyűlekezni. Tökintettel arra, hogy az Aguda célja az orthodox világorthodoxia megoldásának közös erővel való előmozdítása: azok a kérdések, amelyek a tárgyalások anyagát képezik, pártkülönbség nélkül minden orthodox embert és minden orthodox közületet érdekelhetnek. Az Aguda rabibizottságának tárgyalása többek között a következő pontokra terjed: *s'chitó*-kérdés, *sabosz*, vallásmélyítés, nevelés-ügy, családi tisztaság, *v'filin*, smitó a Szentföldön, a kivándorlás vallási problémái. A nagygyűlésen lesznek ideológiai előadások, politikai referátumok, fejtegetések a nevelésügyre vonatkozólag, szóba kerül a szentföldi kérdés és a szociális munka. Mindezek igen fontos kérdések, amelyekről mindenkor beszélünk kell, de természetesen lehetőleg olyan mértékben, olyan keretben, hogy minden ország zsidósága elismerje realitását; és a tárgyalás módjának olyannak kell lennie, hogy egy ország zsidóságának politikai helyzetét ne tangálja, illetőleg ne adjon alkalmat kelletlen diszkusziókra.

A felsorolt komplexumból kétségkívül minden orthodox embert nagyon érdekel a szentföldi szombat-év, a *s'mitó*-probléma. Az egész orthodox világ feszült figyelemmel tekint a Szentföldre és várja, vajjon a bekövetkező szombat-évet be lehet-e tartani, meg lehet-e valósítani a mai viszonyok mellett azt az elgondolást, hogy ne legyen 5698. Rajshasónójától kezdve 5699. Rajshasónójáig: sem vetés, sem aratás? Meglehet-e teremteni azt a jellegzetes, az emberi egyenlőségre és testvériségre emlékeztető állapotot, amelyet egynéhány szóval elénkbe állít gyermekkorunk óta a *B'har* szidra egynéhány pószukja, amely arról szól, hogy

a Szentföld egy egész éven át hirdette a maga szombatévi berendezésében, hogy az áldás, a megélhetés I'tentől függ! Lehetőséges-e ezt most megvalósítani? Nem kellene-e olyan tökéletes szombatévi megtartani akaró szegény munkások támogatására, melyek a mai viszonyok mellett nem hajthatók fel, vagy pedig: kellő szervezettség mellett meg fognak nyilni a cél szentségétől áthatott szivek és zsebek... Nagyon óhajtható tehát, hogy a marienbadi orth. világkongresszuson erre vonatkozólag életrevaló és megvalósítható tervek, indítványok, szervezési elgondolások vetődjenek felszínre és váljanak valósággá.

Akárhogy is legyen: akár sikerül a szent kísérlet, vagy ezúttal korainak bizonyult, vagy elkésettnek, egy bizonyos, hogy az orthodox zsidóság soha de soha nem vallhat mást, minthogy a Tóra minden szava érvényes és a zsidóságnak mindenkor teremteni kell lehetőséget minél több vallástörvény megtartására.

A többi problémák között, melyek a nagy összejövetelt foglalkoztatni fogják, kivétel nélkül minden orthodox zsidót érdekel a *chinuch*, a nevelés kérdése. Nevelés alatt elsősorban a vallási tudományra való és tanáinak megvalósítását célzó nevelést értjük, amelyre az orthodoxiának a családi nevelésen kívül két kiváló instrumentuma van: a *jesiva* és a *Talmud-tóra*. A *jesiva*-ügy is szerepel a programponok között, de a *jesiva*-ügy egyetemes megoldása alatt legfeljebb azt kell érteni, hogy egy-egy szegény ország zsidósága jesiváit támogatással kell segítyezni, hogy szent feladatukat elvégezhesék. Sajnos, ilyen nagyszabású átfogó munkát az Aguda anyagi helyzete nem enged meg. Így tehát mostan minden ország zsidóságának külön-külön kell a jesiváiról gondoskodni. Hiszen látjuk, hogy annakidején a Svájcban elhunyt egyetemi professzornak a jesivák javára létesített alapítványából alig jut egy-egy morzsa a rászoruló tóra-intézeteknek. Ebben a tekintetben hazai ortho-

doxiánk mindenkor eleget igyekezett tenni a kötelességének, természetesen csak igyekezett, mert ezen a téren eleget tenni sohasem lehet.

Az Aguda egyik nagy érdeme, hogy olyan országokban, ahol kellő zsidó iskolák nem állottak rendelkezésre a női ifjúság vallásos nevelésére, a *Bész Jákajv* mozgalommal, tanfolyamok és iskolák létesítésével ráirányította az illetékesek figyelmét a kérdés fontosságára. A forma, amelyben ez a mozgalom kifejeződik, nem minden országban valósítható meg, de a gondolatnak felszínre való tartása mindenképen orthodox közérdek.

Az egész zsidóságot érintő és rendkívül fájdalmas kérdést foglal magában a *s'chitó* problémája. Fájdalmas dolog, hogy a mai modern korban, amikor az egyének jogairól beszélnek, több országban annyira jutottunk, hogy miután a zsidóság szájából kiveszik a falat kenyereket, az ünnepi falat húst megmérgezik azzal, hogy megtiltják az állat lemetszését a szentelt hagyományok és vallások előírása szerint. Mi nyilatkozik ebben a különös eljárásban, ebben a perverzitásig menő állatvédelemnek frázisába burkolt zsidó kínzásban? Most jelent meg dr. Tóth László budapesti törvényszéki bíró könyve, „A mai Németország jellegzetes jogszabályairól”. A szerző nem kritizál mint politikust, csak mint jogtudós. Megállapítja tehát, hogy az a kíméletlenség, amellyel e törvények az ember egyéni életét és szabadságát kezelik, egyetlen helyen szelődül meg: az állatvédelmi törvényben.

— Az emberek számára — írja — nincs lágyszívűség, a törvény vasveszeje végigvág mindenkin, aki mocani merészel. Am egyszerre érzelmesen zeng a törvény hangja, mihelyt az állatokról van szó. „Tilos állatokat annyira elhanyagolni, hogy ezáltal érzékeny szenvedés idéztessék elő. Tilos az állatot érzékeny szenvedés árán mutatványos célokra előkészíteni, használni vagy öreg háziállatot eladni, vagy kitenni avégből,

Landau orth. כשר penzió, Balatonszárszó,

a tabi orth. rabbiság felügyelete alatt. Közismert kitűnő konyha. Egész-séges szép szobák. Strand közelében.

Magas Tátra! Orth. kóser Schreiber-penzió!

Ó-Tátrafüreden (Telefon 43)

és Tatranska Lesná-n Villa Erika, p.p. Tatr. Lomnica, Tel. 28.

Elsőrangú házak. Mindkét villa legmodernebb komforttal. Elismerten elsőrangú ellátás. Elő- utószézonban 10% kedvezmény. Bővebb felvilágosítás:

MÓR SCHREIBER, STARY SMOKOVEC (Ó-Tátrafüred.)

Orth. kóser sajt, vaj, idej juhturó

Özv. PAPPER DEZSŐ-né

Bpest, VII., Dob-u. 19. Tel.: 1-345-30.
Nagyban Kicsinyben